

2024. január 26. péntek – 5784. svát 16.

www.frankel.hu

péntek kabalat szabat 18:00 | gy. gy. 16.17 | szombat 10:00 | havdala: 17:26

76/6

BESÁLÁH

(II. Mózes 10.1. – 13.16.)

בְּשַׁלַּח

A fáraó által elengedett rabszolgaként dolgoztatott zsidók eljutottak a Vörös tengerig, de az uralkodó megbánta, hogy elengedte őket, így hatszáz harci szekérrel utánuk eredt. Utol is érte őket, ám akkor történt meg a mindenki által jól ismert csoda.

“elbocsátotta”. Mármint a fáraó Izrael gyermekeit, akik rabszolgaként éltek Egyiptom országában. A héberek eljutottak a Vörös tengerig. Közben az uralkodó megbánta, hogy elengedte ingyen dolgozóit és 600 harci szekérrel utánuk eredt. Utol is érte a menekülőket. Csoda történt, szétvált a nagy tenger, a hullámok, mint a fal, meredtek jobb és bal oldalon. A magyarázat szerint a víz akkor hasadt meg, amikor az egyik törzsfőnök Náchson Aminadáv fia belépett a tengerbe. Már-már feje fölött átsaptak a hullámok és akkor történt meg az említett csoda. Mások szerint József koporsóját az ősatya kívánsága szerint akkor vitték Kánaán országa felé, mikor a nép felszabadult és megszabadult a járomtól, és elindult a kiválasztott föld felé. Mózes megemlékezett az ígérteréről, megkereste József tetemét, és magukkal vitték az útra. Ezért a cselekedetért – mert a holt méltó eltemetése nagy micva (jótett), kiérdemelte, hogy az I.ten maga temesse el Mózeset. Ezért nem tudja senki, hol lehet a sírja. Amikor a vállukon cipelt József koporsójával értek a nagy vízhez, akkor nyílt út a tenger közepén és így keltek át száraz lábbal Izrael gyermekei a túlpartra. A legenda szerint a tengeren 12 út nyílt meg, hogy minden törzs a maga nyomvonalán haladhasson. Azt mondják, ez azt is jelenti, hogy minden út jó, amely célhoz visz és megfelel a Tóra szellemének, útmutatásainak. Szó sincs arról, hogy csak egy járható út létezik.

Három elbeszélést olvashatunk a hetiszakaszban, melynek középpontjában a Vörös-tengeren való átkelés, és a Tenger Éneke (“Sirát Hájám”) áll. Az elbeszélések hőse Mózes, a vezető, és az Egyiptomból kivonult nép. A nép joggal esett kétségbe a Vörös-tenger partján, amikor hátuk mögött közeledett az őket üldöző egyiptomi sereg. Sem az Isten, sem Mózes nem rótták meg a népet az akkori zúgolódásáért. “Hát nincs elég sírhely Egyiptomban; hogy kihoztál minket elpusztulni a sivatagban?” – így szólt Mózeshez. A vezető nyugtatta a népet: “Isten harcol értetek, ti hallgassatok!” De a nép nemcsak ijedtében zúgolódott. Amikor kishitűségében ételért vagy vízért kellett a pusztában Istenhez fordulnia, elfelejtette az érte tett csodákat és így fakadt ki: “Bár ölt volna meg minket Isten Egyiptomban, amikor a húsfazék mellett ültünk!”. Isten a manna adta Izráel fiainak eledelül; de hogy előkészítse a népet a Tóra elfogadására, a manna nemcsak fizikai szükségletet elégített ki, hanem próbára tette Izráel hitét is az Istenben. Három parancsolat hangzott el a mannával kapcsolatban: 1. Ki-ki étvágya szerint szedjen; 2. Senki ne hagyjon belőle másnapra; 3. Szombaton ne szedjenek. Az első pont arra irányult, hogy elégedjék meg az ember szükségletével, és ne halmozzon. A második azt célozta, hogy ne gondoljunk a holnapra, hanem bízunk Istenben, hogy holnap is törődik velünk. A harmadik a szombat szentségét akarta a néppel megértetni, hiszen előző nap kétszeres adagot kapott az égből. (“Lechem misné – a mai szokás, hogy péntek este két kalácsra mondunk áldást!) A nép egy pontban sem állta meg a próbát... A következő elbeszélés a vízhiánnyal kapcsolatos: Röfidimben nem volt víz, és a nép haragosan kiáltott: Mit igyunk?! Mózes előbb így válaszolt: “Mit perlekedtek velem, miért teszitek próbára Istent?” De a nép folytatta: “Miért vezettél ki minket Egyiptomból, hogy minket, gyermekeinket és nyájainkat szomjhalálba küldj?!” A harmadik elbeszélés az Ámálék elleni harcról szól. Az esemény színhelye Röfidim. A Midrás szerint a hely neve szimbolizálja a széthúzást Izráelben. (Ráfod = Perüd, szétválás!) A nép nem élt “békében” sem Istennel, sem önmagával. Életét a haszonlesés, a hit hiánya és a szombattal együtt minden szentség elvetése jellemezte. Ezért mondja a Tóra az ámáléki harccal kapcsolatban: “Te pedig fáradt és kimerült voltál”. Ilyen volt a nép “utolsó a szolgaságban, és első a megváltásban”. Mózesnek, a vezetőik mintaképének sok mindennel kellett megküzdenie a nép kishitűségén kívül is. Többször nyilatkozott a halála előtt elhangzott mondathoz hasonlóan: “Hogy viselhetem egyedül terheteket, vitáitokat, perlekedéseket?”. A vízért kiáltó nép panaszára így fakadt ki: “Mit csináljak e néppel, kis híján megköveznek?!”. Az összes nehézség ellenére a vezetőik mintaképe helytállt. Három tulajdonság jellemezte: hit; könyörület és erő. A Vörös-tenger előtt átvitte saját hitét az isteni segítségben a népre is. “És hitt (a nép) Istenben és az Ő szolgájában, Mózesben”. Az eleségért kiáltó népért megkönyörült “és könyörgött Istenhez”. Ugyanakkor felelős volt Isten előtt a nép cselekedeteiért. Amikor a nép megszegte a mannával kapcsolatos parancsolatokat, Isten így szólt Mózeshez: “Hát meddig vonakodtok megőrizni parancsaimat és tanításomat?!” Isten felelőssé tette Mózeset és Áháront a nép bűneiért (miniszteriális felelősség?). A hit és könyörület Mózes alakjában megsegítette a népet a veszély óráiban. Az Amálék elleni harcban “felemelte kezét” (az Ég felé mutatott), és akkor Izráel úrrá lett ellenségén. A Midrás szerint Mózes minden nemzedékben “feltámad” és él Izráel népéért. Bár lennének méltók rá, hogy minket is vezessen...

Minden ember olyan, mint egy drágakő, melyet tökéletesre kell csiszolni. Gyakorlati szempontból a hetiszakasz kezdete nehezen érthető. Az Örökkévaló kivezeti a zsidókat a többszáz éves szolgaságból, néhány napi sivatagi vándorlás után viszont jönnek az egyiptomiak, hogy visszavigyék őket. Mi értelme van ennek? Ha épp most menekültek meg, miért sodorja őket újra veszélybe az Örökkévaló?! Vannak olyan helyzetek, amikor a spirituális nézőpont ellentétes a gyakorlati megközelítéssel. Téves feltételezés, hogy az élet mindig kellemes és gondtalan. Azt mondjuk, valami baj van, ha kellemetlen, nem megnyugtató dolog történik velünk. Miért teszi ezt velem az Örökkévaló? Miért pont velem? Az igazság az, hogy ha az Örökkévaló azt akarta volna, hogy az életünk kellemes és nyugodt legyen, nem hozott volna minket erre a világra. Ágyban feküdni kellemes, de ha túl sokáig fekszünk, az izmok elsorvadnak. Az erőfeszítés és küzdelem erősíti meg az izmokat. Az üzenet az, hogy az élet nem mindig könnyű. Az életnek a növekedést kell szolgálnia. Ennek érdekében küzdenünk kell. Kihívások kellene. Izrael népének is szüksége volt az adott időben erre a különös kihívásra a spirituális fejlődésük érdekében. A zsidók veszélyes, szorult helyzetben voltak. Egyik oldalon a Sás-tenger, másik oldalon a jól felszerelt egyiptomi sereg. Mit tegyenek? Voltak, akik harcolni akartak. Mások imádkozni. Megint mások be akartak ugrani a tengerbe. Olyan is volt, aki meg akarta adni magát. A bibliai válasz nem az ima lenne? Mégis az Örökkévaló azt mondja Mózesnek: „Mit kiáltasz hozzám? Szólj Izrael fiaimhoz, hogy vonuljanak!”. Látható, hogy mindenki azt javasolta, ami a személyiségéből fakadóan – alapvető viselkedési norma szerint – a legkézenfekvőbb. Aki mindig kész harcolni, azt gondolja, hogy így kell a dolgokat megoldani. Aki mindig imádkozik, az így akarja a problémákat leküzdeni. Rabbi Mordechai Rottmann mondta: „Ha kalapács vagy, mindenre azt hiszed, hogy az egy szög.” Ha pontosan akarjuk tudni, hogy mit akar az Örökkévaló tőlünk, akkor őszintén kell feltennünk ezt a kérdést. Sokoldalúnak kell lenni: egyszer harcolni kell, máskor tárgyalni vagy menekülni. Az Örökkévaló mindnyájunkat különleges képességekkel, tehetségekkel teremtett. Minden ember olyan, mint egy drágakő, melyet tökéletesre kell csiszolni. A sorsunk mindenféle fordulatot vehet, de mindig van lehetőség az igazi tehetség előretörésének. Az életünket mindig fentről irányítják. Egy született sebésznek egy műtét nem egy nagy kihívás. Lehet, hogy a szerénység az igazi kihívás. Ebben rejlik az élet csodálatos kettőssége: ami könnyen és természetesen jön, azzal kellene egész életünkben foglalkozni. Azonban a kihívást és a valódi spirituális növekedést a nehézségek adják. Amikor a nagy tóratudósokat tanulmányozzuk, sokféle jeles emberrel találkozhatunk. Mindegyiküknek van egy egyéni életvitele és saját viszonyulása a Végtelenhez. Eltűnődhetünk a következőn: „Megpróbálhatok megváltozni, hogy olyan legyek, mint a szent emberek. Melyik is a legkimagaslóbb közülük?” A múlt generáció egyik nagy bölcsének tették fel a kérdést: „Milyen az igazi Tóraszemélyiség?” Azt válaszolta: „Amilyet az adott helyzet megkövetel.” Ábrahám a jó cselekedetek által érte el nagyságát, de az igazi változást és növekedést számára Izsák feláldozásának kihívása jelentett. Ez egy olyan tett, mely ellentétes a jellemével. Hasonlóan, nekünk is állandóan arra kell koncentrálnunk, mivel járulhatunk hozzá a világ alakulásához képességeink és tehetségünk szerint. Ugyanakkor mindig készen kell állnunk arra, hogy lemondjunk a könnyen elvégezhető dolgokról, s ha az idő és a körülmény megkívánja, egyéniségünkben adódótól eltérőt cselekedjünk. Meg kell tenni olykor a számunkra kellemetlent is.

Nemcsak Isten segítségével, belső erőnk is szükséges a szabaddá válásunkhoz. Ez a hetiszakasz azzal kezdődik, hogy a zsidó nép végre a háta mögött hagyja Egyiptomot. Ahogy közelednek a Sás-tengerhez, meglátják, hogy az egyiptomi sereg üldözi őket. Istenhez könyörögnek, majd belesétálnak a tengerbe és megtörténik csoda: a tenger kettéválik. Miután átérnek, tanúi lehetnek annak, hogy az egyiptomi sereg megsemmisül. Ezen a helyen a Tóra azt írja: „És megsegítette az Örökkévaló aznap Izraelt Egyiptom kezéből; és Izrael látta az egyiptomiakat holtan a tenger partján.” (Semot 14:30) Ibn Ezra itt azt jegyzi meg, hogy ez volt az a nap, amikor a zsidó nép végre teljesen felszabadult az egyiptomiak igája alól. Az egyiptomiaknak való alávetettség érzése nem enyhült még a szabadulással sem. Csak amikor a zsidók látták az egyiptomiakat elpusztulni, akkor tudtak végre megszabadulni a gondolattól, hogy ők a fáraó rabszolgái. A Hagada leírása az egyiptomiaknak való alávetettségről hasonló dolgot tanít, mint Ibn Ezra. Azt írja: „A fáraó rabszolgái voltunk Egyiptomban; az Örökkévaló, a mi Istenünk erős kézzel kivezetett minket onnan. És ha az Örökkévaló nem vezette volna ki a mi apáinkat, mi és a gyermekeink és a mi gyermekeink gyermekei rabszolgái lennének a fáraónak Egyiptomban.” Felmerülhet a kérdés, hogy mi hogy lehetnének rabszolgák, amikor az Egyiptomi Birodalom több ezer éve szétesett. Az egyik lehetséges válasz a kérdésre, hogy a Hagada ezt nem úgy érti, hogy fizikailag lennének még mindig rabszolgák, hanem a lelkünkben lennének azok, mert nem tudtunk volna megszabadulni attól, hogy olyan népek lássuk magunkat, amelyet egy másik nemzet irányít. „hogyan küzdjünk az olyan ellenséges erők ellen, amelyek a hatalmukba kerítenek” Ezek a magyarázatok segíthetnek abban, hogy megtanuljunk, hogyan küzdjünk az olyan ellenséges erők ellen, amelyek a hatalmukba kerítenek. Legyenek azok például emberek, akik természetellenes módon irányítanak minket, ártalmas függőségek vagy a jécer hárá (rossz ösztön). Az Exodus-történetből az tűnik ki, hogy két szintje van egy rossz hatás alól való kiszabadulásnak. Az első szint az, amikor megszabadulunk annak a rossznak a forrásától, hasonlóan ahhoz, ahogy a zsidó nép elhagyta Egyiptomot. A második szinten megszüntetjük a forrást, ahogy az az egyiptomi sereggel is történt. Csak akkor lehetünk igazán szabadok, ha ezen a második szinten is túljutunk. Két fontos tanulságot lehet ezekből levonni. Először is fel kell ismernünk, hogy mi melyik szintjét értük el a szabadságnak.

HÍREK A VILÁGBÓL

Európa Tanács: el kell utasítani a holokauszt tagadását vagy elferdítését. https://bzsh.hu/2024/01/25/europa-tanacs-el-kell-utasitani-a-holokauszt-tagadasat-vagy-elferditeset/
Zéró tolerancia Szlovákiában: Elítéltek egy holokauszttagadót. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/hirek-lapszemle/zero-tolerancia-szlovakiaban-eliteltek-egy-holokauszttagadot
Az izraeli-palesztin konfliktus megoldása során a nemzetközi közösségnek választania kell a terrorizmus és a demokrácia útja között. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/terrorizmus-vagy-demokracia-valasztani-kell-az-izraeli-palesztin-konfliktusban
A szkítabirodalmat álmódó csoport tagjai akár fegyverrel is készek lettek volna megvédeni magukat a rájuk törő askenázi zsidó csoportok és a szerintük illegitim magyar hatóságok ellen. https://akibic.hu/2024/01/25/antiszemita-konteohivok-letartoztatasa-kerde-az-ugyeszseg/
Érzelmi hullámvasút – Radnóti Miklós és Gyarmati Fanni szerelme. https://mult-kor.hu/erzelmi-hullamvasut-radnoti-miklos-es-gyarmati-fanni-szerelme-20240123?pidx=3
Brit főrabbi: kifacsarodott erkölcsiségre vall a népirtás vádjá Izraellel szemben. https://izraelinfo.com/2024/01/21/brit-forabbi-kifacsarodott-erkolcsisegre-vall-a-nepirtas-vadja-izraellel-szemben/
A szülők panasza után, a Déli Parancsnokság utasítása a Gázában lévő katonáknak. https://ujkelet.live/2024/01/25/a-szulo-kpanasza-utan-a-deli-parancsnoksag-utasitasa-a-gazaban-levo-katonaknak/
IDF: Kommandósok hatoltak be Hán Júnisz központjába. https://telex.hu/kulfold/2024/01/25/izrael-palesztina-hamasz-haboru-gaza-111-nap
„Polgárháborúk új középkora felé sodródik Európa” – Tatár György vallásfilozófus a Mandinernek. https://mandiner.hu/kulfold/2024/01/polgarhaboruk-uj-kozepkora-fele-sodrodik-europa-tatar-gyorgy-vallasfilozofus-a-mandinernek
Izrael Hága előtt: „Izraelnek van a legerkölcösebb hadserege a világon”. https://mandiner.hu/kulfold/2024/01/izrael-haga-elott-izraelnek-van-a-legerkolcosebb-hadserege-a-vilagon
Belgiumban és Franciaországban is meredeken emelkedett az antiszemita cselekmények száma. https://bzsh.hu/2024/01/25/belgiumfranciaorszag-antiszemita-cselekmények/
Bukarest, Róma: Palesztinbarát tüntetések a holokauszt emléknapon. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/kozelet/bukarest-roma-palesztinbarat-tuntetesek-a-holokauszt-emleknapon
Fischer Iván, a Budapesti Fesztiválzenekar zeneigazgatója az Izraeli Filharmonikus Zenekar meghívására január 19-én Izraelbe utazott. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/fischer-ivan-izraelben-kulfoldon-sokanosztozunk-a-fajdalmukban
Szaúd-Arábia szerepvállalása mérsékelheti Izrael ellenállását a kétállami megoldással szemben. https://izraelinfo.com/2024/01/22/szau-arabia-szerepvallalasa-mersekelheti-izrael-ellenallasa-a-ketallami-megoldassal-szemben/
Fontos találkozó Európában és helyzetjelentés. https://ujkelet.live/2024/01/25/fontos-talalkozo-europaban-es-helyzetjelentés/
Kemény üzenetet küldött az izraeli kormánynak a Német Szociáldemokrata Párt elnöke. https://infostart.hu/kulfold/2024/01/25/kemeny-uzenetet-kuldott-az-izraeli-kormany-nak-a-nemet-szocialdemokrata-part-elnoke
Hollandia megakadályozná az antiszemiták bevándorlását. https://hvg.hu/vilag/20240125_Hollandia_parlament_bevandorlas_antiszemitizmus_tartozkodasi_engedely_elbir_alas
21 izraeli katonával végzett egyetlen lövés Gázában, két hónapos tűzszünetet kaphat a Hamász. https://www.atv.hu/kulfold/20240124/21-izraeli-katonaval-vegzett-egyetlen-loves-gazaban-ket-honapos-tuzszunetet-kaphat-a-hamasz
Nagy károkat okoz a gázai válság – Mi lesz így Izrael és az arab államok közeledésével? https://www.portfolio.hu/gazdasag/20240125/nagy-karokat-okoz-a-gazai-valsag-mi-lesz-igy-izrael-es-az-arab-allamok-kozeledesevel-663353?ct
Pénteken dönt először a hágai bíróság az Izrael ellen indított perben. https://telex.hu/kulfold/2024/01/24/izrael-palesztina-gaza-hamasz-haboru-110-nap?ct
Holokauszt-emléknap: az Európai Parlament nem a közömbösség helye. https://bzsh.hu/2024/01/25/holokauszt-emleknep-az-europai-parlament-nem-a-kozombosseg-helye/
80 évvel a holokauszt után mintegy 245 ezer túlélő él még a világon. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/zsido-vilag/80-evvel-a-holokauszt-utan-mintegy-245-ezer-tulelo-el-meg-a-vilagon

<p>„A hitközség visszaszerzéséért folytatott jogi küzdelemben sorsdöntő napok előtt állunk” https://www.szombat.org/politika/tuntetes-a-kazinczy-utcai-zsinagoganal</p>
<p>Ne legyen puszta beszéd az Auschwitz 79 évvel ezelőtti felszabadításakor megfogalmazott jelszó, a „Soha többé!” https://akibic.hu/2024/01/23/ne-legyen-puszt-a-beszed-a-soha-tobbe-auschwitz/</p>
<p>Egy keresztény srác, aki Izraelért harcol. https://izraelinfo.com/2024/01/21/egy-kereszteny-srac-aki-izraelert-harcol/</p>
<p>Nyilatkozott a Fauda sérült sztárja, és helyzet a frontokon. https://ujkelet.live/2024/01/25/nyilatkozott-a-fauda-serult-sztarja-es-helyzet-a-frontokon/</p>
<p>Hatalmas lépés: újabb ország ismerné el az Izraeli Államot. https://index.hu/kulfold/2024/01/16/izrael-szaud-arabia-elismeres-ketallami-megoldas-palesztin-hamasz-terror-izraelben</p>
<p>Foci Konferencia-liga – Kispesten szurkolhatunk a Makkabi Haifa-nak. https://mzsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/elet-forma/foci-konferencia-liga-kispesten-szurkolhatunk-a-makkabi-haifa-nak</p>